

SOYKIRIM SUÇU

Dz. Kd. Ütğm.Tolgahan ALPYAVUZ

Deniz Harp Okulu

Deniz Bilimleri ve Mühendisliği Enstitüsü,

Tuzla, İstanbul, Türkiye

tolgahanalpyavuz@yahoo.com

Özetçe

Soykırım, Milletlerarası Hukuk(MAH) bağlamında ilk kez BM Genel Kurulu(BMGnK)'nun 11 Aralık 1946 tarih ve 96(I) sayılı kararı ile açıkça suç kabul edilmiş olup, adı geçen karar ile, ilgili BM Organından "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (SSÖCS)'nin hazırlanması istenmiştir.

BMGnK'nun 96(I) kararı gereğince hazırlanan ve 9 Aralık 1948 tarih ve 260 A(III) sayılı BMGnK kararı ile kabul edilmiş olan SSÖCS, soykırım suçunun ve cezalandırılmasının hukuksal temelini oluşturmaktadır. Türkiye sözleşmeye 31 Temmuz 1950 tarihinde katılmıştır.

Bu çalışmanın planı ve içeriği: "(i) Soykırım suçunun hukuksal temeli nedir? (ii) Soykırım suçunu unsurları nelerdir? (iii) Soykırım suçu kapsamında cezalandırılacak eylemler nelerdir? (iv) Yargılamaya ilişkin esaslar nelerdir?" soruları etrafında şekillenmiştir.

THE CRIME OF GENOCIDE

Absract

Genocide has been declared as a crime explicitly first by UNGA's 11 Dec 1946/96(I) resolution and UN Administration has been asked to prepare "Convention on Prevention and Punishment of The Crime of Genocide" with regard to UNGA's recent resolution.

"Convention on Prevention and Punishment of The Crime of Genocide" has been accepted with the UNGA's 11 Dec 1946/260A(III) resolution which has been prepared according to the UNGA's 96(I) resolution, is Legal foundation of the Crime of Genocide and punishment of it. Turkey participated to this convention at 31 July 1950.

Soykırım Suçu

Contents and plan of this article : (i) What is the Legal foundation of the Crime of Genocide? (ii) What is the components of the Crime of Genocide? (iii) What is the punished actions according to the Crime of Genocide? (iv) What is the principles of the judgements?

Anahtar Kelimeler : *Soykırım suçu; Manevi unsur; Milletlerarası hukuk*
Keywords : *The Crime of Genocide; Mens rea; International Law*

1. GİRİŞ

“Suçların suçu[1]” olarak nitelendirilmiş olan soykırım; genel ve hukuki olmayan manada bir grubun kısmen veya tamamen yok edilmesidir. Nazi Almanyası’nda, Yahudiler başta olmak üzere, çok sayıda etnik topluluğa karşı yürütülen menfur eylemler soykırımdır. Fakat bu tarihte soykırıma ilişkin milletlerarası bir düzenleme olmadığından, yapılan yargılamada Nürnberg Askeri Mahkemesi eylemi İnsanlığa Karşı Suçlar ve Savaş Suçları kapsamında değerlendirmiştir[2]. Son dönemde ise Bosna-Hersek’te Boşnaklara karşı, Ruanda’da Tutsiler’e karşı yapılan vahşet düzeyindeki eylemler ilgili mahkemeler nezdinde Soykırım olarak nitelendirilmiştir.

2nci Dünya Savaşı sırasında yaşanan olaylar Soykırım(Genocide) kavramının Milletlerarası Hukuk alanında gündeme gelmesine ve kabulüne sebebiyet vermiştir. Jenosid kavramı ilk defa Rafael Lemkin tarafından 1944 yılında kullanılmıştır. Lemkin; Antik Yunanca ırk, kabile anlamlarına gelen “Genos” kelimesi ile Latince öldürme manasına gelen “Cide” kelimesini birleştirerek “Genocide” yani Soykırım kelimesini türetmiştir[3].

Soykırım, Milletlerarası Hukuk(MAH) bağlamında ilk kez BM Genel Kurulu(BMGnK)’nun 11 Aralık 1946 tarih ve 96(I) sayılı kararı ile açıkça suç kabul edilmiş olup[4], adı geçen karar ile, ilgili BM Organından “Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi[5] (SSÖCS)’nin hazırlanması istenmiştir.

Bu karar ile;

- Soykırım suçunun, Irksal, dinsel, siyasal ve diğer gruplara karşı ve grubun varoluş hakkının engellenmesine yönelik olduğu,
- Sonuçları itibariyle tüm milletleri ilgilendiren ve BM ruhuna aykırı olan soykırım suçunun cezalandırılmasının milletlerarası bir mesele olduğu;

- Hiçbir şekilde meşru dayanağı olmayacak bu suçun fail ve şeriklerinin hüviyetleri ve konularının da önemsiz olduğu kabul edilmiştir.
- Üye devletler bu suçu önlemek ve cezalandırmak için gerekli mevzuatı çıkarmaya davet edildiği gibi, soykırımla mücadele bağlamında milletlerarası işbirliğinin gerekliliğine atıf yapılarak ilgili BM organından soykırım sözleşmesinin hazırlanması istenmiştir.

BMGnK'nun 96(I) kararı gereğince hazırlanan ve 9 Aralık 1948 tarih ve 260 A(III) sayılı BMGnK kararı ile kabul edilmiş olan SSÖCS, soykırım suçunun ve cezalandırılmasının hukuksal temelini oluşturmaktadır. Türkiye sözleşmeye 31 Temmuz 1950 tarihinde katılmıştır[6]. Halihazırda taraf devlet sayısı 133'dür.

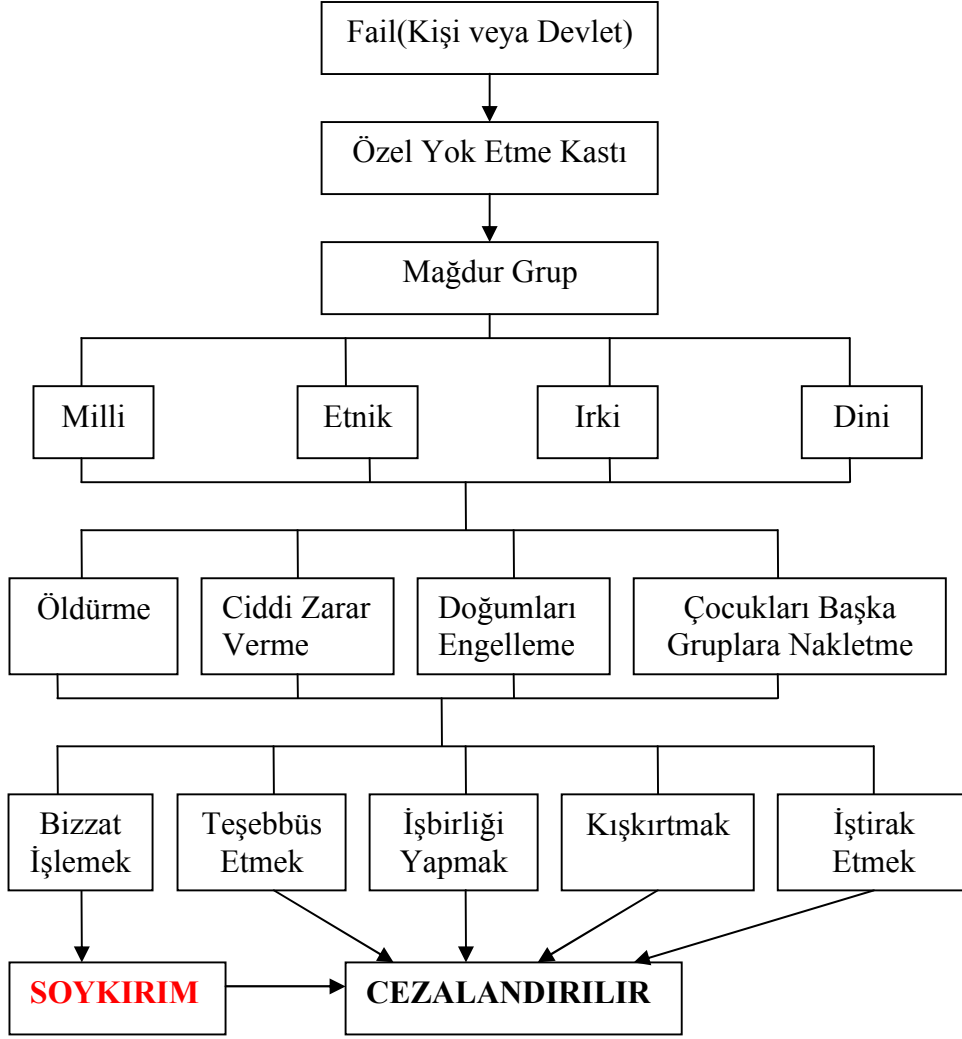
Şunu da belirtmek gerekir ki soykırım nedeniyle cezai sorumluluk milletlerarası hukukun emredici kuralları (jus cogens) arasında kabul edilmektedir[7]. Jus Cogens'in 2 ögesi mevcuttur. Bunlardan ilki bu tür normların toplumun bütününe benimsenmiş olması, diğeri ise bu nitelikte olduğu kabul edilen kurala aykırı hiçbir kural konulamamasıdır[8]. Jus Cogens'e aykırı olarak yapılan veya daha sonra aykırı hale gelen anlaşmalar geçersizdir. Jus Cogens kurallarının düzenlediği haklar, getirdiği yükümlülükler erga omnes etkiye sahiptir[9]; yani herkese karşı ileri sürülebilir[10], her devletin bu yükümlülüklerin gerçekleştirilmesi ve bu ihlalin durdurulmasını isteme hakkı vardır. Bu nedenle Soykırım Sözleşmesini(SSÖCS) onaylamış olsun olmasın, tüm devletler için bağlayıcıdır.

Bir başlangıç bölümü ve 19 maddeden oluşan SSÖCS, BMGnK'nun 11 Aralık 1946 ve 96(I) sayılı kararındaki ilkeleri (Soykırım; "BM ruhuna ve amaçlarına aykırıdır. Milletlerarası hukuka göre bir suçtur. Önlemek için işbirliği gereklidir.") teyit ettikten sonra, soykırım suçunu tanımlamakta, cezalandırılacak eylemleri saymakta ve yargılamaya ilişkin esasları belirlemektedir.

Soykırım suçuna ilişkin ayrıntıları SSÖCS temelinde ve mahkeme kararlarına atıflar yaparak ele almaya çalışacağız. Öncelikle suçun unsurlarının tespit edilmesi gerekmektedir.

Soykırım Suçu

2. SUÇUN UNSURLARI

İster milli, isterse milletlerarası olsun, ceza hukukunun konusuna giren suçlar maddi ve manevi unsurları ile incelenirler[12]. Ayrıca, Milletlerarası Ceza Mahkemesini tesis eden Roma Statüsünün 9ncu maddesi; bu şart ile bir kez daha teyid edilen soykırım(md.6), insanlığa karşı suçlar[13] (md.7) ve savaş suçları(md.8)'nin yorumlanması ve uygulanmasında suçun unsurlarının(elements of crimes) temel alınmasını öngörmüştür[14]. Soykırım Suçunun unsurları doğal olarak suçu ihdas eden kaynaktan yola çıkılarak bulunacaktır. SSÖCS md.2 ile şekillendirilen soykırım suçu maddi ve manevi olmak üzere iki ana unsur içermektedir.

Maddi Unsurları (Actus Reus[15]_Objektif Unsur)

Temel metin olarak kabul edilen ve sonraki tarihlerdeki konuya ilişkin milletlerarası düzenlemelerde esas alınan SSÖCS'nin 2nci maddesine göre:

“Bu sözleşme bakımından; milli, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu, kısmen veya tamamen yok etmek kastıyla işlenen aşağıdaki fiillerden herhangi biri soykırım suçunu oluşturur.

- a) Gruba mensup olanların öldürülmesi;
- b) Grubun mensuplarına ciddi surette bedensel veya zihinsel zarar verilmesi;
- c) Grubun bütünüyle veya kısmen, fiziksel varlığını ortadan kaldıracağı hesaplanarak, yaşam şartlarını kasten değiştirilmesi;
- d) Grup içinde doğumları engellemek amacıyla tedbirler alınması;
- e) Gruba mensup çocukların zorla bir başka gruba nakledilmesi.”

Soykırım suçunun bu tanımı daha sonra hazırlanan ve kabul edilen birçok milletlerarası anlaşmada, statüde ve ulusal mevzuatta çoğu kez değiştirilmeden kullanılmıştır. Özellikle; BM nezdinde 17 Temmuz 1998 tarihinde kabul edilen ve Milletlerarası Ceza Mahkemesini kuran çok taraflı bir antlaşma olan Roma Şartı'nın 6ncı maddesinde (SSÖCS'nin imzalanmasının ardından 50 sene geçmesine rağmen) aynen yer bulması,

Soykırım Suçu

tanımın geçerliliğini koruduğunu ve milletlerarası arenada benimsendiğini göstermektedir[16].

Görüldüğü gibi soykırım suçuna muhatap olabilecek gruplar sınırlı sayıdadır ve 4 tanedir: Milli, etnik, ırki veya dini. Bu grupların (bir ülke bazında) kapsam bakımından büyükten küçüğe doğru sıralanmış olduğu söylenebilir. “Siyasi ve diğer gruplar” soykırım suçu ile korunan gruplara dahil edilmemiş/bilinçli olarak taslaktan çıkarılmıştır[17]. Yani soykırım suçunu oluşabilmesi için, mezkur fiillerin bahse konu mağdur gruplardan biri/birkaçına yönelik olarak (sadece o grubun üyesi olması nedeniyle) işlenmesi gerekmektedir.

Bu dört gruba ilişkin olarak tanımlama SSÖCS’de yapılmamış, fakat Soykırım Sözleşmesinin uygulandığı ilk mahkeme kararı olan Ruanda MCM’nin Akeyasu Kararında yorumlanmıştır[18]. Akeyasu kararında mahkeme, SSÖCS’nin hazırlık çalışmalarına atıfla, 4 grubun ortak ölçütünü doğuştan gelen sabit yani daimi(stable) bir aidiyeti haiz olmaları olarak değerlendirmiş ve grupları;

- Milli(National) Grup: Haklar ve ödevlerin karşılıklılığı ilkesi ile birleştirilmiş ortak bir vatandaşlığa dayalı hukuki bir bağı paylaşan insan topluluğu;
- Etnik(Ethnic) Grup: Üyeleri ortak bir dili veya kültürü paylaşan insan topluluğu;
- Irki(Racial) Grup: Coğrafi bir bölgenin dilsel, kültürel, milli ve dini faktörleriyle ilintisiz olarak sadece kalıtımsal özelliklere dayanan insan topluluğu;
- Dini(Religious) Grup: Ortak bir dini, mezhebi veya tapınma biçimini paylaşan insan topluluğu olarak ele almıştır[19].

Milli, etnik, ırki veya dini grubun bir kısmına veya tamamına yönelik yok etmek kasıtlı eylemin soykırım suçunu oluşturması, ancak ve sadece bu eylemin md.2’de sayılan 5 halden herhangi biri veya birkaçına dahil edilebilmesine bağlıdır. Bu eylemleri tekrar edecek olursak: Öldürmek, ciddi bedensel ve ruhsal zararlar vermek, ölmelerine sebebiyet verecek kötü

yaşam şartlarına tabi tutmak, doğumları engellemek ve çocuklarını başka gruplara nakletmek.

Burada şunu belirtmek gerekir ki; soykırım suçunun oluşabilmesi için hedef grup üyelerinin sayısının çok olmasına gerek yoktur[20]. Zira soykırım suçunun “önlenmesi” milletlerarası bir sorumluluk olduğu gibi hiç olmazsa “soykırımı teşebbüs etmek” olarak algılanabilecek olan az sayıdaki grup mensubunun mezkur fiillere maruz bırakılması, md.3 ile soykırım suçu kapsamında cezalandırılacak eylemler arasında sayılmıştır. Fakat yaşanan örnekler grubu yok etmek kastıyla işlenen öldürmek ve mezkur diğer fiillerin, gücü elinde bulunduran failer tarafından kısa sürede çok sayıda mağdur grup mensubuna yöneltildiğini göstermiştir.

Grup Üyelerinin Öldürülmesi

Grup üyelerinin öldürülmesi temel insan haklarından yaşam hakkının ihlali olmakla beraber, soykırım suçunun da en açık ve belirgin halidir.

Yapılan milletlerarası ceza yargılamalarında, öldürülen grup üyelerinin soykırım suçuna maruz kalıp kalmadığı, failerin yok etme kastı dışında, mağdurların çarpışırken mi öldürülüp öldürülmediğine bağlı olarak değerlendirilmiştir.

Grubun Mensuplarına Ciddi Surette Bedensel Veya Zihinsel Zarar Verilmesi

Ağır ruhsal zarardan maksat, sağlığa ağır zarar verme, sakatlama, dış ve iç organlar ile duyuların ağır şekilde yaralanması anlaşılmaktadır. Cinsel saldırılar da ağır bedensel ve ruhsal zararlara neden olma fiili kapsamındadır.

Eski Yugoslavya MCM Krstic Kararı'nda mahkeme statüsünün 4ncü maddesinde düzenlenen soykırım suçunu oluşturan fiiller bakımından, “ciddi bedensel ve zihinsel zarar”ı, “ciddi bedensel ve zihinsel acıya yol açan kasdi fiil ya da ihmal” olarak değerlendirmiştir. Aynı mahkeme Celebici Kararı'nda “isteyerek büyük acı ve sağlığa yada vücuda ciddi zarar verme” suçunun; kasdi bir fiil yada ihmal ile oluşabileceğini ifade ettikten sonra, kazaen değil kasdi bir fiil ile, ciddi bedensel ve zihinsel acı veya hasar verilebileceğini belirtmiştir[21].

Soykırım Suçu

Ruanda MCM Akayesu Kararı'nda, grup üyelerinde ciddi bedensel ve zihinsel zarara yol açmanın, kalıcı ve telafisi imkansız zarar anlamına gelmesi gerekmediğine kanaat getirmiş, sınırlayıcı olmaksızın, işkence, gayri insani ve aşağılayıcı muameleyi, zulmü ciddi bedensel ve zihinsel zarar olarak kabul etmiş, tecavüz ve cinsel şiddeti hem bedensel hem de zihinsel zarar vererek acı çektirmenin en kötü yolu olarak tanımlamıştır. Mahkeme Akayesu'nun belediye ve Taba komününün başkanı sıfatıyla yerel polis üzerinde otorite sahibi olarak, Tutsi grubunun üyelerinin katline, çıkarıldıkları evlerin yakılmasına ve özellikle bu grubun kadınlarına sistematik tecavüz, cinsel şiddet uygulanmasına, aşağılanmalarına, sorgulanma sırasında ölümle tehdit edilip dövülmelerine emir verip, bu eylemlere bizzat tanıklık ederek, işleyerek, işlenmesine yüreklendirerek Tutsi etnik grubunu, grup olarak, tamamen veya kısmen yok etme kasdıyla hareket ettiğine kanaat getirmiş ve soykırım suçunu işlemekten mahkum etmiştir[22].

Grubun Bütünüyle Veya Kısmen, Fiziksel Varlığını Ortadan Kaldıracağı Hesaplanarak, Yaşam Şartlarını Kasten Değiştirilmesi

Mağdurun hayat ve vücuduna doğrudan bir saldırı yapılmamakta, ancak dolaylı yollardan grup üyeleri yok edilmeye çalışılmaktadır. Yok etmeye elverişli hayat şartlarına örnek olarak, grup üyelerini toplama kamplarında hapsetmek, yaşam için zorunlu gıda, elbise, barınma veya tıbbi ihtiyaçlardan yoksun bırakmak gösterilebilir. Yine kasta bağlı olarak ağır şartlar altında icra edilen ve grubun yok olmasına dönük sistematik sürgün de soykırım oluşturabilir.

Ruanda MCM Akayesu Kararı'nda "Grubun, fiziksel varlığının tamamen veya kısmen ortadan kalkmasına sebebiyet vermek üzere tasarlanmış yaşam koşullarına kasten maruz bırakılması ifadesi, imha yöntemleri ile failin grup üyelerini derhal öldürmemesi ama nihai olarak yok edilmesi şeklinde anlaşılmalıdır" demektedir.

Grup İçinde Doğumları Engellemek Amacıyla Tedbirler Alınması

Burada geçen tedbirler alınması/dayatılması, zorlama unsurunun gerekliliğine işaret etmektedir.

Ruanda MCM Akeyasu Kararı'nda cinsel sakatlamaları(sexual mutiliation); kısırlaştırma uygulamalarını, zorla doğum kontrolünü, cinslerin ayrılmasını ve evliliklerin yasaklanmasını grup içinde doğumları önleyecek tedbirler olarak değerlendirmiştir[23].

Gruba Mensup Çocukların Zorla Bir Başka Gruba Nakledilmesi

Bu suç fiili ile amaçlanan grubun çocukları aileden kopararak, o grubun dışında yetişmesi, mensup oldukları gurubun kültüründen, geleneklerinden ve yaşam alışkanlıklarından uzaklaştırmak, başka bir grubun özelliklerine baskın bir ortamda bunları benimseterek, o kimliği taşımalarıdır.

Burada nakil sürekli olmalı ve grubun yok etme kastıyla işlenmiş olmalıdır[24].

Manevi Unsuru(Mens Rea_Subjectif Unsur)

“Milli, etnik, ırksal veya dinsel gruplardan birini tamamen veya kısmen yok etmek kastı” soykırım suçunun oluşması için aranan manevi(subjektif, zihni) unsuru(Mens Rea) teşkil etmektedir. Yani soykırım suçuna sebebiyet verebilecek mezkur fiillerin işlenmesi, mağdurun kişiliğine ilişkin olarak değil, fakat sırf hedef grubun üyesi olmasına ilişkin olmalıdır[25] ve grubu kısmen veya tamamen yok etme kastıyla işlenmelidir. Bu unsurun yokluğu soykırım suçunun oluşmasını engeller.

Burada geçen kast “özel kast(dolus specialis, special intent, specific intent)” olup bazı suçlar için yeterli olan “genel kasttan” ayrılır[26]. Genel kastta eylemin sonucu kastın olduğunu gösterirken, özel kastta ise sonuca bakarak kasdın olduğunu çıkaramayız. Kast unsuru açık bir şekilde ortada olmalıdır. Yani soykırım suçunun oluşması için; fail veya Saiklerin, mağdurları imha etmek vasıtasıyla, grubu kısmen veya tamamen yok etmek niyetinde olmaları gerekmektedir[27]. Fiili yapmak kast, grubu yok etmek amacı özel kastı oluşturur.

3. SSÖCS KAPSAMINDA CEZAI SORUMLULUK VE YARGILAMAYA İLİŞKİN DİĞER MADDELER

Cezalandırılacak eylemler şunlardır(md.3);

- a) Soykırım,
- b) Soykırım yapmak için anlaşmak(conspire),
- c) Soykırımı doğrudan ve aleni bir şekilde kışkırtmak(teşvik),
- d) Soykırımı teşebbüs,
- e) Soykırımı iştirak(suç ortaklığı).

Soykırım suçunu veya md.3’de belirtilen eylemleri işleyenler, her kim olurlarsa olsunlar cezalandırılırlar(md.4).

SSÖCS cezai sorumluluğun kalktığı halleri düzenlememiştir. Fakat MCM’yi kuran Roma Statüsü’nün 31nci maddesi soykırım dahil yetki alanına giren diğer suçlar için cezai sorumluluktan kurtulmayı;

- Akıl hastalığı veya kusuru,
- Kendi isteği ile meydana gelmemiş olan sarhoşluk vb. başka bir uyuşturucu maddenin etkisinde olma hali ve,
- Ölüm tehdidinden veya devam etmekte olan bir ciddi bedensel zarar tehlikesinden kaynaklanan ve önlenmesi gereken zarardan daha fazlasına yol açmaya niyetlenmemek koşuluyla bu tehdidi önlemek için gerektiği kadar ve makul ölçüde davranması haline bağlamıştır.

SSÖCS “md. 3’de sayılan soykırım ya da diğer bir eylemden sanık bulunan/(suç isnad edilen) kişiler, eylemin ülkesinde işlendiği Devletin yetkili bir yargı yeri tarafından, yahut bu suçlar/kişiler bakımından yargı yetkisini haiz olup da sözleşmeci taraflarca bu yargı yetkisi tanınmış bulunan uluslararası ceza mahkemesi tarafından yargılanacaktır.”(md.6).

“Sözleşmeci devletler arasında”, bu Sözleşmenin yorumlanması, uygulanması veya yerine getirilmesi ve ayrıca soykırım fiillerinden veya üçüncü maddede belirtilen fiillerin her hangi birinden bir devletin sorumluluğu ile ilgili olarak çıkan uyuşmazlıklar, uyuşmazlığın

taraflarından birinin talebi üzerine Milletlerarası Adalet Divanı önüne götürülür(md.9).

4. SONUÇ

2nci Dünya Savaşı sırasında yaşanan olaylar Soykırım(Genocide) kavramının Milletlerarası Hukuk alanında gündeme gelmesine ve BM nezdinde 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin kabulüne sebebiyet vermiştir. Bu Sözleşme'nin 2.maddesi soykırım suçunu şöyle tanımlar;

“Bu Sözleşme bakımından, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu, kısmen veya tamamen ortadan kaldırmak amacıyla işlenen aşağıdaki fiillerden her hangi biri, soykırım suçunu oluşturur.

- a) Gruba mensup olanların öldürülmesi;
- b)Grubun mensuplarına ciddi surette bedensel veya zihinsel zarar verilmesi;
- c)Grubun bütünüyle veya kısmen, fiziksel varlığını ortadan kaldıracak hesaplanarak, yaşam şartlarını kasten değiştirmek;
- d)Grup içinde doğumları engellemek amacıyla tedbirler almak;
- e)Gruba mensup çocukları zorla bir başka gruba nakletmek;

Fakat bu fiillerin işlenmiş olması soykırım suçunun oluşması için yeterli değildir. Yukarıda sayılan maddi unsurların(Actus Reus) yanında bir de manevi unsurun(Mens Rea) mevcut olması gerekir ki bu unsur aynı maddede geçen “milli, etnik, ırksal veya dinsel gruplardan birinin tamamen veya kısmen yok etmek kastı”dır.

Sonuçta; soykırım suçuna sebebiyet verebilecek mezkur fiillerin işlenmesi, mağdurun kişiliğine ilişkin olarak değil, fakat sırf hedef grubun üyesi olmasına ilişkin olmalıdır ve grubu kısmen veya tamamen yok etme kastıyla işlenmelidir. Bu unsurun yokluğu soykırım suçunun oluşmasını engeller. Bu açıdan herhangi bir olayın soykırım olarak tanımlanabilmesi hukukçular tarafından ve ilgili hukuki metinlere bağlı kalınarak yapılmalıdır.

Soykırım Suçu

KAYNAKÇA:

- [1]Ruanda MCM Kambanda Kararı, Dava No:ICTR 97-23-S, 4 Eylül 1998, para.16,'den aktaran
http://www.amnesty.org.tr/yeni/index.php?option=com_content&view=article&id=157, (2 Nisan 2008)
- [2]Nuremberg Askeri Mahkeme Şartı Md.6 bent c.'den aktaran
http://tr.wikipedia.org/wiki/Nürnberg_Uluslararası_Askerî_Ceza_Mahkemesi (3 Nisan 2009)
- [3]Rafael Lemkin, Axis Rule in Occupied Europe, 1.Baskı, Washington, Rumford Press, 1944, pp.79-95
- [4]M.Semih Gemalmaz, Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş, 6.Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2007, s.710-716.
- [5]SSÖCS (Convention on Prevention and Punishment of The Crime of Genocide) İngilizce metni için bkz. http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/p_genoci.htm (10 Şubat 2009)
- [6]23 Mart 1950 tarih ve 5630 sayılı Onaylamayı Uygun Bulma Kanunu, 29 Mart 1950 tarih ve 7496 sayılı RG'de yayınlanmıştır. <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/cezacak.htm>. (6 Nisan 2008)
- [7]Gemalmaz, a.g.e., s.732
- [8]Hüseyin Pazarıcı, Milletlerarası Hukuk, Ankara, Turhan Kitapevi, 2003, s. 81.
- [9]Sinan Kocaoğlu, "Uluslararası Ceza Hukuku Ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Bağlamında Soykırım Suçu". , http://www.turkhukuksitesi.com/makale_217.htm, (6 Nisan 2008)
- [10]Aslan Gündüz, Milletlerarası Hukuk, 5.Basım, Beta Yayınları, s. 36.
- [11]Kocaoğlu, a.g.m.
- [12]Kocaoğlu, a.g.m.
- [13]Canan Ateş Ekşi'den aktaran Cemil Çelik, "BM Yargısı ve Ruanda Mahkemesi", http://www.akader.info/KHUKA/2006_mart/3.pdf, (10 Nisan 2008)
- [14]http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/orta/belge_belge_02.html, (11 Nisan 2008)
- [15] Kocaoğlu, a.g.m.
- [16]İbrahim Kaya, "Milletlerarası Hukukta Soykırım", Ermeni Araştırmaları 1. Türkiye Kongresi Bildirileri, II.Cilt, Ankara, Ermeni Araştırmaları Enstitüsü Yayını, 2003, s.12
- [17] Gemalmaz, a.g.e., s.735-736
- [18] Kocaoğlu, a.g.m.
- [19] Kocaoğlu, a.g.m.
- [20]Gemalmaz, a.g.e., s.737
- [21]Prosecutor v. Celebici Case, IT-96-21-T, T.Ch.II, 16 November 1998, para.511'den aktaran Verda Neslihan Akün, Milletlerarası Mahkeme İçtihatlarında Jenosid, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2003, s.102
- [22]Akün, a.g.e., s.95
- [23] Kocaoğlu, a.g.m.

Tolgahan ALPYAVUZ

- [24]Turhan, “Yeni TCK’da Uluslararası Suçlar”,
<http://savicibey55.wordpress.com/2007/04/04/yeni-turk-ceza-kanunu%E2%80%99nda-uluslararasi-suclar/> (6 Nisan 2008)
- [25]Eski Yugoslavya MCM’nin başkanlığını yapmış olan Cassese’den aktaran Kocaoğlu, a.g.m.
- [26]“Prosecutor v. Goran Jelisi”, (Case No. IT-95-10-A), 5 July 2001, paras. 45-46’dan aktaran Gemalmaz, a.g.e., s.742
- [27]Prosecutor v. Jean Kambanda, Judgement, ICTR-97-23-S, 4 September 1998, T. Ch., para.16’dan aktaran Akün, a.g.e., s.46